

OVZ při nákupech občerstvení, potravin a zajištění stravování

Nákupy občerstvení, zajištění cateringových služeb a stravování jsou činnosti, které provádí zcela běžně a pravidelně řada veřejných zadavatelů. Ne všichni si však uvědomují, že při nich lze velmi dobře podpořit odpovědné veřejné zadávání. Zadavatelé si mohou při obstarávání těchto dodávek a služeb zvolit například [etické nakupování](#), ke kterému je možné dospět mimo jiné eliminováním zneužívání dětské práce či nucené práce, práce v nebezpečných či zdravotně závadných podmínkách, práce s extrémními přesčasy a dalšími, nebo podporou tzv. spravedlivého obchodu (**fair trade**).

FAIR TRADE ZARUČUJE

Fair trade je mezinárodně uznávaný nástroj podpory udržitelného rozvoje. Veřejní zadavatelé spotřebou fairtradových produktů přispívají k naplnění mezinárodních cílů udržitelnosti, snižování chudoby ve světě, boji proti dětské práci a staví se za zlepšování pracovních podmínek v rozvojovém světě. Fairtrade obecně zaručuje dodržování lidských práv, šetnost k životnímu prostředí (zákaz preventivního používání agrochemie či geneticky modifikovaných organismů), udržitelný rozvoj místních komunit (demokratický způsob řízení družstva, investice do infrastruktury, předávání know-how pro dlouhodobý rozvoj), spravedlivou odměnu za vykonanou práci (důstojné živobytí), garanci minimální výkupní ceny, možnosti předfinancování. Fair trade je vhodné zohledňovat zejména u následujících komodit: káva, čaj, kakao, čokoláda, rýže, banány (a vedle potravin je to např. i bavlna).

ZÁKLADNÍ PRINCIPY FAIR TRADE <http://www.fairtrade.cz/>

World Fair Trade Organization (WFTO, Světová fairtradová organizace)

1. **SPRAVEDLIVÁ CENA** – Fairtradoví pěstitelé a řemeslníci mají jistotu, že za své produkty dostanou spravedlivou výkupní cenu, která pokrývá náklady na produkci a důstojný život celé rodiny.
2. **ROZVOJ KOMUNIT** – Certifikovaná fairtradová družstva dostávají tzv. sociální příplatek – prémii, kterou mohou investovat do vzdělávání, rozvoje infrastruktury, zdravotní péče nebo do zlepšování produkce.
3. **OCHRANA PŘÍRODY** – Fairtradoví pěstitelé se snaží o dlouhodobě udržitelnou produkci a nepoužívají agrochemikálie preventivně, ale jen v případech, že se potýkají se škůdci nebo nemocemi.
4. **DLOUHODOBÉ OBCHODNÍ VZTAHY** – Fairtradoví pěstitel ví, kolik peněz a kdy dostane. Díky tomu si může dovolit plánovat budoucnost své rodiny nebo např. investovat. Často má také možnost využít předfinancování.
5. **DŮSTOJNÉ PRACOVNÍ PODMÍNKY** – Zaměstnanci fairtradových podniků mají zajištěno dodržování pracovních práv: řádnou pracovní smlouvu a dobu, bezpečné pracovní podmínky nebo alespoň minimální zákonnou mzdu. Zaměstnanci fairtradových podniků mají zajištěno dodržování pracovních práv: řádnou pracovní smlouvu a dobu, bezpečné pracovní podmínky nebo alespoň minimální zákonnou mzdu.
6. **ROVNOPRÁVNOST** – Ženy a muži mají ve fairtradových družstvech rovnocenný hlas, stejně jako migranti nebo národnostní menšiny. Fair trade posiluje postavení žen ve společnosti a jejich ekonomickou nezávislost.
7. **DEMOKRACIE** – Fairtradová družstva fungují na demokratickém principu: hlas každého člena má stejnou váhu. Každý může např. vznášet návrhy na využívání sociální prémie kandidovat na nebo vykonávat vedoucí funkce.
8. **ZÁKAZ DĚTSKÉ PRÁCE** – Dětská práce – tedy ta, která poškozuje psychický a fyzický vývoj dítěte – je v systému fair trade zakázána. Stejně pravidlo platí i pro nucenou, otrockou práci.

Evropský soudní dvůr (nyní Soudní dvůr Evropské unie) ve svém rozhodnutí C-368/10 ve věci Evropská komise vs. Nizozemí potvrdil, že fairtradová kritéria mohou být začleněna do vypisovaných veřejných zakázek. Současně upozorňuje, že zadavatel by měl odkazovat spíše na detailnější specifikaci, než pouze na eko-značky či jiné známky. Používání fairtradeových kritérií akcentuje i směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/24/EU ze dne 26. 2. 2014, která fair trade zmiňuje např. v bodu preambule č. 97.

Dále si mohou zadavatelé při zadávání veřejných zakázek vybrat ze škály [ekologicky šetrných řešení](#), např. nákup produktů ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007, o ekologické produkci a označování ekologických produktů a zákonem

č. 242/2000 Sb. či zamezení nadměrného a nešetrného hospodaření se zdroji a energiemi, včetně redukce obalů a odpadů (obalový materiál na jedno použití je možné požadovat buď s podílem recyklovaných materiálů v obalu, aby byl samotný obal recyklovatelný nebo biologicky rozložitelný) nebo používání ekologicky šetrných variant obalů (nápoje podávat ve skle, používat servírovací nádoby a přístroje, které nejsou na jedno použití) apod.

Zajímavým způsobem zajištění občerstvení může být využití nabídky **sociálních podniků**. Zadavatelé tak mohou vytvořit či podpořit pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním.

Informace o sociálních podnicích, které poskytují catering naleznete v **[Adresáři sociálních podniků](#)** na webu České sociální podnikání.

Namátkou můžeme zmínit společnosti: Bistro u dvou přátel Hradec Králové www.bistrourdvoupratel.cz, Chráněné dílny Fokus Vysočina, s.r.o. www.fokusvysocina.cz, FOKUS LABE - pobočka Ústí nad Labem www.fokuslabe.cz, Naděje, otrokovická o.p.s. www.nadeje-otrokovickaops.cz. Pražské zástupce pak například: Ethnocatering www.ethnocatering.cz, Modrý domeček www.modrydomecek.cz, Bílá vrána www.barbilavrana.cz, Etincelle, o. s. www.etincelle.cz, Tichá kavárna www.tichakavarna.cz.

Zadavatelé se ale také mohou rozhodnout nakupovat potraviny s tzv. režimem jakosti, tedy potraviny, které jsou vyjmenovány v § čl. 16 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Do takového režimu patří např. potraviny splňující požadavky na značku Regionální potravina, Produkt biologického zemědělství, zeměpisná označení, ale také dobrovolné certifikace typu KLASA a další. Blíže k jednotlivým režimům jakosti viz např:

<http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/znacky-kvality-potravin/narodni-program-podpory-potravin-klasa/>

<http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/znacky-kvality-potravin/>

<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>

<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/loga-a-znaceni/>

Jak to vypadá s praxí v oblasti potravin a občerstvení?

O tom, že to jde, se přesvědčila už řada zadavatelů, kteří uplatnění prvků OVZ ve veřejných zakázkách vyzkoušeli, či rovnou jako standard zavedli. Nákup potravin v tzv. režimech jakosti, tedy potravin vyšší kvality, vyzkoušelo např. Ministerstvo práce a sociálních věcí ve veřejné zakázce **[Dodávky potravinové a materiální pomoci hrazené z Fondu evropské pomoci nejchudším osobám](#)**. Šlo o veřejnou zakázku zadanou formou otevřeného nadlimitního řízení, která byla rozdělena na 4 části (Potraviny, Hygienické potřeby, Základní domácí potřeby, Textil), přičemž předpokládaná hodnota všech částí byla 94 mil. Kč.

Dalším příkladem dobré praxe uplatněné v České republice je veřejná zakázka na [Zajištění projektových konferencí](#), kterou realizoval Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Předpokládaná hodnota této veřejné zakázky (která byla také rozdělena na části) byla 5,6 mil. Kč a požadavek zadavatele zněl: všechny kávové a čajové produkty musejí být vyrobeny v souladu s parametry Usnesení Evropského parlamentu o spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)) a občerstvení musí být složeno z více než z 50 % z certifikovaných biopotravin z kontrolovaného ekologického zemědělství.

Z komplexních zahraničních příkladů lze zmínit dodávky potravin do škol, jako byla např. veřejná zakázka [města Řím \(Itálie\)](#), v rámci které byly požadovány mimo jiné potraviny z ekologického zemědělství, „zaručeně čerstvé“ ovoce a zelenina (např. ve vztahu k mangoldu, čekance listové, celeru, bazalce, hlávkovému salátu, jahodám a třešním bylo stanoveno, že od sklizně do spotřeby nesmí uplynout více, než tři dny; na použitých produktech musela být pro tento účel uvedena informace o datu sklizně) a další požadavky ve vztahu k potravinám. Dále byla zařazena ekologicky šetrná řešení, např. požadavek na třídění biologického a ostatního obalu a na používání ekologických mycích a úklidových prostředků.

O novější zkušenosti s nákupem potravin a zajištěním občerstvení do škol v únorovém čísle referoval [GPP News Alert Evropské komise](#). Jednalo se o veřejnou zakázku [města Lens \(Francie\)](#) z roku 2016, ve které se zadavatel po předchozí zkušenosti s podobnými zakázkami rozhodl v rámci hodnocení přiřadit kritériu ceny pouhých 25 % váhy. Podrobnosti, včetně bodového ohodnocení jednotlivých kritérií jsme pro vaši inspiraci přeložili.

Jak konkrétně zařadit prvky OVZ při nákupu občerstvení či potravin?

Doporučujeme, aby zadavatelé využili možnosti specifikovat předmět plnění přímo s konkrétním požadavkem dle svého výběru. Tak bude zajištěna nejvyšší míra transparentnosti a srozumitelnosti požadavku. Shora uvedené specifické požadavky pak může zadavatel požadovat v zadávací dokumentaci přímo (prostřednictvím tzv. zvláštní podmínky plnění) anebo se může rozhodnout tato kritéria promítnout v hodnocení zakázky a o jejich míru naplnění nechat dodavatele soutěžit. Pro inspiraci jsme shromáždili možné textace na webu www.sovz.cz, kde se také dozvíte další podrobnosti k nákupu potravin a zajištění občerstvení a stravování.

Pokud jste dostali chuť si nákupy potravin či občerstvení také vyzkoušet, ale ještě váháte, jak na to, můžete se obrátit na naše odborníky, kteří vám v rámci projektu Podpora rozvoje a implementace sociálně odpovědného veřejného zadávání rádi s přípravou veřejné zakázky pomohou. Kontaktovat nás můžete na sovz@mpsv.cz.